

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ
"Історія фізичної культури"**

**Для студентів денної форм навчання факультету фізичного виховання та
спорту**

Херсон 2016

Методичні рекомендації розроблені:

Степанюк Світланою Іванівною – доцентом кафедри теорії та методики фізичного виховання

Затверджено на засіданні кафедри
теорії та методики фізичного виховання
Протокол № _____ від « _____ » _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри _____

Схвалено науково-методичною радою факультету
Протокол № _____ від « _____ » _____ 20 ____ р.

Голова ради _____

ВСТУП

Методичні рекомендації до практичних занять допоможуть студентам організувати підготовку до занять: навчитися працювати з навчальною літературою, складати тези, нотатки, план відповіді тощо.

У методичних рекомендаціях наведено:

- загальна характеристика дисципліни;
- теми практичних занять та питання, що виносяться на обговорення;
- перелік рекомендованої літератури до кожного заняття;
- рекомендації щодо підготовки до практичних занять;
- критерії оцінювання студентів на практичних заняттях.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: формування системи знань щодо виникнення й розвитку засобів, форм, методів, ідей та теорій фізичного виховання та спорту.

- формування системи знань щодо виникнення й розвитку засобів, форм, методів, ідей та теорій фізичного виховання та спорту
 - розвиток професійної самосвідомості майбутніх фахівців
 - виховання морально-етичних та ідейно-патріотичних переконань фахівця, причетності до світової історичної спадщини та традицій в галузі фізичної культури
 - прищеплення фахівцям навичок наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного розвитку фізичної культури та спорту
 - навчання практичних навичок роботи з історичною та науковою літературою, критичного осмислення документів та першоджерел
 - вироблення умінь застосовувати набуті знання у професійній діяльності, для орієнтації в сучасних тенденціях розвитку фізичної культури та спорту, оцінки спортивних явищ та подій.

Завдання курсу:

Теоретичні:

- 1) вироблення умінь застосовувати набуті знання у професійній діяльності, для орієнтації в сучасних тенденціях розвитку фізичної культури та спорту, оцінки спортивних явищ та подій.
- 2) прищеплення фахівцям навичок наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного розвитку фізичної культури та спорту.

Практичні:

- 1) навчання практичних навичок роботи з історичною та науковою літературою, критичного осмислення документів та першоджерел.
- 2) розвиток професійної самосвідомості майбутніх фахівців.
- 3) виховання морально-етичних та ідейно-патріотичних переконань фахівця, причетності до світової історичної спадщини та традицій в галузі фізичної культури.

Перелік знань та умінь студентів

Студент повинен знати:

Значення, зміст та завдання предмету.

“Історія фізичної культури” як навчальна і наукова дисципліна.

Структура курсу, його зв'язок з іншими предметами.

Основні терміни і поняття дисципліни та еволюція їх розвитку.

Періодизація та джерела вивчення історії фізичної культури.

Витоки фізичної культури. Фізична культура в первісному суспільстві.

Передумови виникнення і розвитку фізичних вправ та ігор у первісному суспільстві.

Теорії походження фізичної культури.

Фізична культура стародавнього світу.

Особливості, провідні форми та суспільне значення фізичної культури стародавнього світу.

Значення фізичного виховання в житті Стародавньої Греції. Зміст античної гімнастики.

Особливості фізичної культури Стародавнього Риму.

Особливості фізичної культури у країнах стародавнього Сходу та Америки.

Фізична культура епохи середньовіччя.

Особливості європейської фізичної культури в середні віки.

Особливості фізичного виховання у середні віки в країнах Сходу.

Лицарська система фізичного виховання.

Розвиток фізичної культури серед селян та ремісників-міщан європейських країн.

Вплив християнської релігії на розвиток фізичного виховання.

Зародження науково-методичної думки в галузі фізичного виховання.

Фізична культура нового часу.

Передумови формування національних систем фізичного виховання у XVIII-XIX ст.

Особливості німецької, шведської, французької та сокільської систем фізичного виховання.

Утворення нових форм та структур фізичного виховання: релігійних, жіночих, робітничих. Скаутський рух.

Особливості розвитку спорту нового часу.

Англійська система фізичного виховання. Діяльність Томаса Арнольда.

Формування системи міжнародних змагань та організаційних структур міжнародного спорту.

Формування наукових основ розвитку спорту.

Олімпійські ігри Стародавньої Греції.

Значення спорту у житті античних греків.

Передумови виникнення Олімпійських ігор у Стародавній Греції.

Програма, зміст, учасники Олімпійських ігор.

Спортивні споруди Стародавньої Греції.

Причини занепаду давньогрецьких Олімпійських ігор.

Відродження Олімпійських ігор сучасності. Діяльність П'єра де Кубертена.

- Передумови відродження Олімпійських ігор сучасності. Піонери відродження Олімпійських ігор. Розкопки Олімпії.
- Життя та діяльність П. де Кубертена.
- Атлетичний конгрес 1894 року та його значення.
- Діяльність О.Бутовського.
- Історичні особливості розвитку міжнародного олімпійського руху.
- Організація, проведення та значення Ігор I Олімпіади.
- Хронологія та аналіз Олімпійських ігор сучасності.
- Діяльність Міжнародного Олімпійського Комітету та його президентів.
- Олімпійська символіка та атрибутика.
- “Ода спорту” та її гуманістична цінність.
- Параолімпійські ігри та їх значення.
- Особливості розвитку міжнародного спортивного руху сучасності.
- Міжнародний робітничий рух 20-30-х років.
- Регіональні та континентальні ігри як складова частина міжнародного спортивного руху.
- Міжнародний студентський спортивний рух, Універсіади.
- Розвиток неолімпійських видів спорту.
- Проблеми та перспективи розвитку сучасного міжнародного спортивного та олімпійського рухів.
- Витоки фізичної культури в Україні.
- Зародження фізичної культури на українських землях у період первіснообщинного ладу.
- Особливості фізичної культури скіфо-сарматської доби.
- Розвиток фізичного виховання та спорту в античних державах Північного Причорномор'я.
- Значення фізичних вправ у житті стародавніх слов'ян.
- Особливості, провідні форми та напрямки фізичного виховання у Київській Русі.
- Фізична підготовка запорізького козацтва.
- Фізична культура та спорт в Україні у XIX-XX ст.
- Історичні передумови розвитку спортивного руху в Україні.
- Особливості розвитку фізичної культури і спорту в Східній Україні у XIX-XX ст.
- Особливості розвитку фізичної культури в Західній Україні (кінець XIX–30-і рр. XX ст.).
- Розвиток спорту за часів УРСР. Зародження організаційних, програмно-нормативних та науково-методичних основ системи фізичного виховання.
- Україна в олімпійському русі. Проблеми та перспективи спортивного руху в Україні.
- Україна в міжнародному олімпійському русі.
- Виступи українських спортсменів у Олімпійських іграх.
- Створення НОК України та особливості його діяльності.
- Особливості, проблеми та перспективи розвитку спортивного руху в сучасній Україні.
- Кращі спортсмени Херсонщини.

Студент повинен вміти:

Застосовувати набуті знання у професійній діяльності, для орієнтації в сучасних тенденціях розвитку фізичної культури та спорту, оцінки спортивних явищ та подій.

Науково аналізувати закономірності історичного розвитку фізичної культури та спорту.

Набути практичних навичок роботи з історичною та науковою літературою, критичного осмислення документів та першоджерел.

Прищепити морально-етичні та ідейно-патріотичні переконання фахівцям, причетності до світової історичної спадщини та традицій в галузі фізичної культури.

Міждисциплінарні зв'язки

Історія фізичної культури є однією із профілюючих дисциплін навчальних планів вищих закладів освіти 1-4 рівнів акредитації, які готують фахівців за напрямом “Фізичне виховання і спорт”. Суміжними та взаємодоповнюючими дисциплінами є історія української та зарубіжної культури, теорія фізичної культури, теорія і методика обраного виду спорту, педагогіка, олімпійський спорт і ін.

Зміст дисципліни

Історія фізичної культури і спорту - цікава і захоплююча наука. За час свого існування вона накопичила величезну кількість матеріалів, що наочно показують поступальний розвиток фізичної культури і спорту від нижчих форм до сучасного їхнього стану. Історія простежує еволюцію виникнення і розвитку фізичної культури і спорту з найдавніших часів і до наших днів. Вона знайомить читача з походженням і поширенням у світі засобів, форм, методів, ідей, теорій і систем фізичного виховання і спорту, що існували в різні періоди людського суспільства. Історія розглядає фізичну культуру і спорт як органічну частину всієї людської культури, виховання й освіти людей, підготовки їх до трудової і військової діяльності. На стан і розвиток фізичної культури та спорту в суспільстві впливають виробничі відносини людей, економіка, політика й ідеологія, досягнення науки, філософії, естетичні, релігійні й інші погляди людей на ту або іншу суспільно-економічну формацію. У той же час фізична культура і спорт чинять зворотний вплив на багато сторін життя товариства: медицину, педагогіку, науку, військову справу, мистецтво.

“Історія фізичної культури” ознайомлює із формами змагань, системами фізичної культури, спортивними ідеалами різних епох, досягненнями, яких добивалося людство у різні періоди.

При розгляді історичного процесу ми виділяємо ті цілеспрямовані і планомірні зусилля, які прикладали люди різних епох в області фізичної культури. Сюди відносяться фізичне виховання дітей, військова підготовка, гігієнічні та лікувальні рухові вправи, ігри та традиційні змагання.

У історії суспільного розвитку фізичній культурі і спорту завжди належала важлива роль у формуванні фізичних і психічних якостей людського роду. Вони сприяли при вмілому підході вихованню фізичної, розумової і психічної гармонії людської особистості.

Згідно навчального плану на вивчення дисципліни відводиться: 72 годин, з яких лекцій – 10 год., семінарів – 8 год., 54 год. відводиться на самостійну роботу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 СВІТОВА ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Питання для самостійного опрацювання

Письмові завдання виконуються у зошитах з позначкою "самостійна робота", обов'язково нумеруються і подаються згідно вказаних термінів, зазначених у таблиці.

Модуль	Вид та форми роботи	Термін виконання	Форма контролю та звітності
1.	Самостійне опрацювання літератури з питань: Виникнення терміну "фізична культура" та еволюція цього поняття. Виникнення терміну "гімнастика" та еволюція цього поняття. Виникнення терміну "спорт" та еволюція цього поняття.	1 тиждень	Дискусія. Письмова робота: „основні терміни та поняття дисципліни”
	Самостійне опрацювання літератури. Система античної гімнастики. Особливості розвитку фізичної культури народів Америки у період доєвропейської колонізації.	2 тиждень	Опитування; конспект.
	Фізичне виховання та змагання у житті середньовічних міщан і ремісників європейських країн. Фізичне виховання та змагання в житті селян у середні віки в європейських країнах. Вплив християнської релігії на розвиток фізичного виховання у середні віки в європейських країнах. Виникнення та розвиток сокільської гімнастики. Діяльність М.Тирша.	3 тиждень	Опитування.
	Самостійне опрацювання літератури з питань: Легенди та міфи про зародження давньогрецьких Олімпійських ігор. Олімпійська символіка та атрибутика. "Ода спорту" та її гуманістична цінність.	4 тиждень	Презентації. Опитування.
	Виступи спортсменів УРСР в Олімпійських іграх. Херсонці на Олімпійських іграх.	5 тиждень	Опитування.
	Написання реферату на одну із запропонованих тем	1-6 тиждень	Виступ доповіддю 3

РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо підготовки рефератів

Обов'язковим компонентом семінарського заняття з навчальної дисципліни "Історія фізичної культури" є підготовка рефератів з найбільш актуальних та складних тем курсу. Реферат не є дослівним переказом тексту підручника або навчального посібника, а являє собою одну з форм наукового дослідження на певну тему, творчо перероблену на основі знайомства зі станом сучасних наукових досліджень (науково-проблемний реферат) або виклад основних положень певних видань чи їх частин (оглядово-інформаційний реферат). Реферат має бути виконано самостійно.

Мета написання реферату полягає у набутті студентом знань з історії фізичної культури, вміння та навичок працювати з науковою літературою і архівними матеріалами, самостійно аналізувати та узагальнювати матеріал, робити і формулювати власні висновки та пропозиції. За допомогою рефератів студент глибше вивчає найбільш складні проблеми навчальної дисципліни, вчиться правильно оформлювати роботу та докласти результати своєї праці.

Підготовка реферату включає в себе наступні етапи:

- 1) вибір теми;
- 2) підбір і вивчення спеціальної літератури та нормативно-правових актів;
- 3) складання плану реферату;
- 4) викладення змісту теми;
- 5) оформлення реферату;
- 6) усний виклад реферату.

1. Вибір теми. Студент самостійно обирає тему реферату з запропонованого переліку. Допускається закріплення декількох студентів за однією і тією ж темою реферату. В такому разі на семінарських заняттях один з них доповідає, а інші виступають з доповненнями чи уточненнями. Студент може в обсязі навчальної програми дисципліни сам запропонувати тему реферату, узгодив її з викладачем. При виборі теми студенту слід керуватися своїми інтересами до певної проблеми, можливостями підбору літератури та інше.

2. Підбір і вивчення спеціальної літератури та архівних матеріалів. Роботу над рефератом потрібно починати з вивчення стосовно обраної теми відповідного розділу підручника, навчального посібника, конспекту лекції. Після того як загальне уявлення про обрану тему склалося, студенту слід приділити серйозну увагу підбору і вивченню літератури, орієнтовний список якої наведено після кожної теми. Однак запропонований перелік джерел не повинен зв'язувати ініціативу студента. Він може та мусить використовувати інші роботи, самостійно підібрані внаслідок вивчення бібліографії за обраною проблематикою. Вивчаючи ту чи іншу наукову працю, студент повинен сприймати її крізь призму тих основних проблем, що їх вирішував автор. Без усвідомлення проблеми неможливо виділити головне й істотне, важко відокремити тезу від аргументів і практично неможливо перебороти формальне ставлення до змісту досліджуваної праці.

3. Складання плану реферату. Після ознайомлення з літературою та архівними матеріалами студент складає план реферату, в якому конкретизує питання обраної теми та який включає в себе: - вступ; - основну частину (виклад змісту теми); - висновки; - список використаної літератури. Вступ є обов'язковою частиною реферату, в якому стисло обґрунтовується актуальність, наукова і

практична значимість обраної теми, формулюються цілі дослідження. Основна частина реферату складається з розділів та підрозділів, в яких мають бути послідовно розглянуті всі питання теми. При цьому слід мати на увазі, що кількість розділів та підрозділів не регламентується, але недоцільно їх робити невеликими за обсягом. Якщо матеріал важко розбити на декілька частин через його тісну змістовну і логічну послідовність, розділ можна не розбивати на підрозділи. При визначенні назв розділів і підрозділів необхідно знати, що назва розділу не може повторювати назву теми роботи, а назва підрозділу повторювати назву розділу. Заключна частина реферату має містити висновки, в яких формулюються результати дослідження, оцінки проаналізованого матеріалу, пропозиції чи рекомендації з досліджуваної проблематики. Вступ і висновки реферату разом не повинні перевищувати одну чверть його обсягу.

4. Викладання змісту теми. Після підбору і вивчення літератури, визначення плану реферату слід приступити до узагальнення та систематизації зібраного матеріалу. Виклад матеріалу повинен бути чітким, логічним та послідовним. Викладати матеріал у рефераті рекомендується у безособовій формі висловлювання (наприклад, «вважаємо», «думаємо», «рачуємо» та інше). Необхідно вживати терміни, властиві даній науці, уникати незрозумілих понять та складних граматичних оборотів. Допускається змінювати терміни, окремі слова і словосполучення прийнятими текстовими скороченнями, значення яких зрозуміле з контексту реферату.

При використанні цитат з літературних та наукових джерел слід пам'ятати, що вони необхідні для підтвердження думки автора реферату, або ж для висловлювання своєї думки на противагу іншій. Занадто зловживати ними не слід. Студенту доцільно звернути увагу на такі характерні недоліки, які трапляються при написанні реферату і які можуть привести до незадовільної оцінки: - механічне, дослівне переписування використаної літератури; - поверховий, не аргументований виклад основних теоретичних положень; - невідповідність між змістом роботи та її планом; - абстрактний виклад теми, відсутність посилань на авторів; - недбалість і неграмотність викладу. Отже, основними вимогами до написання реферату є вміння виділяти головні теоретичні питання і роз'яснювати їх на конкретному матеріалі, логічно та послідовно розкривати зміст теми, використовуючи при цьому сучасну наукову літературу.

5. Оформлення реферату. Студент повинен пам'ятати, що через оформлення реферату, його зовнішній вигляд, викладач формує першу думку про зміст матеріалу. Тому кожному студенту необхідно опанувати техніку й етику оформлення наукової праці та дотримуватись стандартних вимог, які висувуються щодо рефератів. Починається робота з титульного аркуша, який оформлюється згідно зі зразком. Після титульного аркуша, на другій сторінці реферату подається план роботи. Кожна структурна частина роботи повинна починатися з нової сторінки та мати заголовок, який відповідає плану реферату.

Заголовки слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапок в кінці, не підкреслюючи. Якщо заголовок складається з двох і більше речень, тоді їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовку не допускається. Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом має бути не менше ніж три інтервали, якщо реферат виконаний рукописним або машинописним способом, та не менше ніж два інтервали, якщо робота виконана за

допомогою комп'ютера. Розділи слід нумерувати арабськими цифрами без крапок в кінці.

Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номеру розділу і порядкового номеру підрозділу, відокремлених крапкою (наприклад – 1.1, 1.2). Усі сторінки, починаючи з третьої, послідовно нумеруються з проставлянням арабських цифр за загальним правилом у верхньому правому куті, без крапки в кінці. Слід мати на увазі, що першою сторінкою реферату є титульний лист, на якому нумерація сторінки не ставиться, але враховується при нумерації наступних сторінок.

Реферат пишеться чітким, розбірливим почерком, або друкується на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (розмір 210x297 мм) через півтора міжстрокових інтервали (для комп'ютера), з обов'язковим додержанням при цьому такої ширини полів: зверху і знизу – 20 мм, зліва – 25-30 мм, справа – 10 мм. На одній сторінці повинно бути не більше 32-40 рядків. Загальний обсяг реферату не повинен перебільшувати 20 друкованих сторінок тексту через 2 інтервали чи 15 – через 1,5 інтервали. Робота повинна бути зброшурована і підшита. На останній сторінці ставиться число, місяць та рік виконання роботи, а також підпис виконавця.

Оформлення списку використаної літератури є важливою складовою написання реферату. В список включаються тільки ті джерела, які використовувались при написанні реферату або на які зроблено посилання у самій роботі. Список літератури в загальний обсяг реферату не включається, але нумерація сторінок продовжується.

До спеціальної літератури відносяться монографії, підручники, навчальні посібники, наукові статті та ін. Дані джерела розмішуються в алфавітному порядку назв або прізвищ перших авторів. Спочатку вказують прізвище автора, його ініціали. Потім – назву праці, місто видання, видавництво, рік видання, кількість сторінок. Якщо праця автора розміщена у збірнику робіт, журналі чи газеті, то після назви ставиться дві косі лінії, а далі назва збірника чи журналу, місце, рік видання та його номер (або випуск), і на яких сторінках даний матеріал надрукований. Для газетної статті, крім назви і року видання, вказують так само дату. При цьому джерела треба писати мовою оригіналу.

Важливе значення має правильне оформлення посилань на джерела та матеріали, які студент використовує при написанні реферату. Рекомендується наступний варіант оформлення посилань. Нумерація усіх посилань з визначенням номера джерела даного посилання у списку використаної літератури. У такому разі посилання оформлюється у квадратних дужках з вказанням сторінки.

6. Усний виклад реферату. Після написання реферату студент повинен його зміст доповісти на семінарському занятті. Студент протягом десяти хвилин має викласти основні положення розділів та підрозділів свого дослідження, обґрунтувати наукову і практичну значимість обраної теми, сформулювати пропозиції чи рекомендації. Після виступу, при необхідності, відповісти на запитання викладача та інших учасників семінару. За результатами обговорення написаного і докладеного реферату студенту виставляється відповідна кількість балів, які враховуються при виставленні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Теорії походження фізичних вправ та ігор.
2. Особливості розвитку фізичної культури стародавнього світу.
3. Розвиток фізичної культури в Античній Греції.
4. Фізичне виховання у Спарті та в Афінах.
5. Легенди та міфи про зародження давньогрецьких Олімпійських ігор.
6. Учасники, програма та значення давньогрецьких Олімпійських ігор.
7. Причини занепаду давньогрецьких Олімпійських ігор.
8. Особливості фізичної культури Стародавнього Риму.
9. Розвиток середньовічної фізичної культури.
10. Національні системи фізичного виховання у XVIII-XIX ст.: передумови виникнення та особливості функціонування.
11. Зародження сучасного спорту.
12. Передумови відродження Олімпійських ігор сучасності.
13. Життя та діяльність П'єра де Кубертена.
14. Олімпійський конгрес 1894 року та його значення.
15. МОК та особливості його діяльності.
16. Олімпійська символіка та атрибутика.
17. Діяльність окремих міжнародних спортивних федерацій (на прикладі окремого виду спорту).
18. Міжнародний студентський спортивний рух. Історія проведення Універсіад.
19. Міжнародний скаутський рух.
20. Регіональні спортивні рухи та ігри (Панамериканські, Паназіатські, Панафриканські тощо).
21. Особливості проведення та аналіз окремих ігор Олімпіад.
22. Історія виникнення та проведення зимових Олімпійських ігор.
23. Виступи спортсменів України в Олімпійських іграх.
24. Виступи спортсменів окремого регіону (області) України в Олімпійських іграх.
25. З історії спортивного руху в рідному місті (селі).
26. Фізичне виховання запорізького козацтва.
27. Фізична культура античного Північного Причорномор'я.
28. Особливості спортивно-гімнастичного руху в Західній Україні.
29. Діяльність професора Івана Боберського.
30. Особливості розвитку пластового руху в Західній Україні.
31. Історія утворення та особливості діяльності НОК України.
32. Спортивний рух серед української діаспори.
33. Історія розвитку окремого виду спорту.

Література для написання рефератів.

1. Агеев В.У. ...И генерал Бутовский для России. –Москва: Советский спорт, 1994. – 30 с.
2. Бака М.М. Спортивні вершини дев'ятої п'ятирічки.- К., 1976.- 112 с.
3. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997. – 232 с.
4. Волошин А.П., Ксендзенко Ф.М. У Олимпийской черты. - К.: Молодь, 1988. – 400 с.

5. Воробйов П.Г., Фірсель М.И. На славу спорту і в ім'я честі: Нариси про олімпійські види спорту.- К., 1976.- 264 с.
6. Заседа І. Олімпійські нариси.- К., 1957.- 140 с.
7. Заседа І. Олімпійці.- К., 1975.- 224 с.
8. История физической культуры и спорта: Учебник для институтов физической культуры / Под ред. В.В.Столбова. – Москва: Физкультура и спорт, 1983. – 359с.
9. История физической культуры: Учебник для студентов пед. институтов, - Москва: Просвещение, 1989. – 288 с.
10. Колесникова Л.Г. Спорт в античном Херсонесе. - Ленинград-Москва, 1964.- 28 с.
11. Колобова К.М., Озерецкая Е.Л. Олимпийские игры: Пособие для учащихся. – Москва, 1958. – 64 с.
12. Кордіяк Ю.Є. Чемпіони живуть у Львові. – Львів: Каменяр, 1980. – 176с.
13. Кулик В.В. Від Всеобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. – К.: Здоров'я, 1971. – 183 с.
14. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. – Вінниця: Логос, 1997. – 133 с.
15. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: Пер. с венгерского. – Москва: Радуга, 1982. – 399с.
16. Лабский В.М., Любиев А.И. Наследие греческого олимпизма: Учебное пособие для студентов вузов. - Харьков, 1994.- 114 с.
17. Лукашин Ю.С., Хавин Б.Н. Белые Олимпиады. – Москва: Физкультура и спорт, 1960. –397 с.
18. Мезе Ф. 60 лет Олимпийских игр.- М., 1959.- 389 с.
19. Мезе Ф. Современные Олимпийские игры,- М., 1959.- 479 с.
20. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-1996) / Упорядник О.Твардовський. – Ньюарк (США), 1997. – 142 с.
21. Новосьолов М., Суник О. Олімпійські ігри: Короткий історичний огляд. - К.,1961. – 168 с.
22. Оликова В. Люди и игры: У истоков современного спорта: Пер. с чешского. – Москва: Физкультура и спорт, 1985. – 249 с.
23. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. – К.: Олимпийская литература, 1997. – 178 с.
24. Пилат В.С. Бойовий гопак. – Львів: Галицька Січ, 1994 – 281 с.
25. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. -К.: Олимпийская литература, 1994. - Кн. 1. – 496 с.
26. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. -К.: Олимпийская литература, 1997. - Кн. 2. – 384 с.
27. Пономарев Н.И. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. - Москва, 1970. – 248 с.
28. Попеску І.К. Спорт у долях балканських народів. – Львів: Світ, 1991. – 184 с.
29. Приступа Є.Н. Народна фізична культура українців. - Львів, 1995. – 254с.
30. Приступа Є.Н., Пилат В.С. Традиції української національної фізичної культури. – Львів: Троян, 1991. – 104 с.

31. Савчук Б. Український пласт (1911-1939). – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1996. – 272 с.
32. Семенко Ю. Шахи в Україні. – Львів: Каменяр, 1993.
33. Семенов-Зусер С.А. Физическая культура и зрелище в древнегреческих колониях северного причерноморья. - Харьков, 1940. - 42с.
34. Спортивне товариство “Україна” (Львів). До 80-річчя заснування: Альманах. Ред.кол. Й.Лось та ін. – Львів: Світ, 1991. – 136 с.
35. Суник О.Б. Від Олімпії до Москви. - К.: Здоров'я, 1980. – 200 с.
36. Твардовський О., Попович О. Січовими шляхами: Історія українського спортивно-виховного товариства “Чорноморська Січ” в Ньюарку (1924-1999). – Ньюарк, 1999. – 416 с.
37. Трофим'як Б.Е. Фізична культура і спорт в Українській РСР. – Львів: Вища школа, 1987. – 159 с.
38. Трофим'як Б.Е. Фізичне виховання і спортивний рух у Західній Україні (з початку 30-х років ХІХ ст. до 1939 р.): Навчальний посібник\ Інститут змісту і методів навчання. – К., 1997. – 419 с.
39. Федак В.В. Закарпаття у спортивному вимірі. – Ужгород: Карпати, 1994. – 148 с.
40. Хавин Б.Н. Все об олимпийских играх.- Москва: Физкультура и спорт, 1985.- 464 с.
41. Чернова Є.М. Розвиток фізичної культури і спорту в Українській РСР. – К., - 1959. – 45 с.
42. Шанин Ю.В. Герои античных стадионов. – Москва: Физкультура и спорт, 1971. – 72 с.
43. Шанин Ю.В. Олимпийские игры и поэзия эллинов.- К.: Вища школа 1980.-183 с.
44. Шанин Ю.В. От эллинов до наших дней. – Москва: Физкультура и спорт, 1975. – 143 с.
45. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків: У 3 Т./Ред. кол.: П.С.Сохань та ін. – К.: Наукова думка, 1990-1993.
46. Zinkewych O. Ukrainian Olympic Champions. – Baltimore-Toronto: Smoloskyp, 1984. – 157 p.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. История физической культуры и спорта: Учебник для институтов физической культуры / Под ред. В.В. Столбова. – Москва: Физкультура и спорт, 1983. – 359с.
2. История физической культуры: Учебник для студентов пед. институтов, - Москва: Просвещение, 1989. – 288 с.
3. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: Пер. с венгерского. – Москва: Радуга, 1982. – 399с.
4. Лабский В.М., Любимов А.И. Наследие греческого олимпизма: Учебное пособие для студентов вузов. - Харьков, 1994.- 114 с.
5. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. -К.: Олимпийская литература, 1994. - Кн. 1. – 496 с.
6. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. -К.: Олимпийская литература, 1997. - Кн. 2. – 384 с.
7. Пономарев Н.И. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. - Москва, 1970. – 248 с.
8. Семенов-Зусер С.А. Физическая культура и зрелище в древнегреческих колониях северного причерноморья. - Харьков, 1940. - 42 с.
9. Шанин Ю.В. Олимпийские игры и поэзия эллинов. - К.: Вища школа 1980.-183 с.
10. Шанин Ю.В. От эллинов до наших дней. – Москва: Физкультура и спорт, 1975. – 143 с.

Додаткова література

1. Агеевец В.У. ...И генерал Бутовский для России. – Москва: Советский спорт, 1994. – 30 с.
2. Бака М.М. Спортивні вершини дев'ятої п'ятирічки.- К., 1976.- 112 с.
3. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997. – 232 с.
4. Волошин А.П., Ксендзенко Ф.М. У Олимпийской черты. - К.: Молодь, 1988. – 400 с.
5. Воробйов П.Г., Фірсель М.И. На славу спорту і в ім'я честі: Нариси про олімпійські види спорту. - К., 1976.- 264 с.
6. Заседа І. Олімпійські нариси. - К., 1957.- 140 с.
7. Заседа І. Олімпійці. - К., 1975.- 224 с.
8. Золоті сторінки олімпійського спорту України / За ред. І. Федоренка. – Київ: Олімпійська література, 2000. – 192 с.
9. История физической культуры и спорта: Учебник для институтов физической культуры / Под ред. В.В. Столбова. – Москва: Физкультура и спорт, 1983. – 359с.
10. История физической культуры: Учебник для студентов пед. институтов, - Москва: Просвещение, 1989. – 288 с.
11. Козій Ю.С. Організований спортивний рух в українській діаспорі США і Канади: Матеріали для лекцій з історії фізичної культури. – Львів, 2000. – 26 с.
12. Кулик В.В. Від Всеобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. – К.: Здоров'я, 1971. – 183 с.

13. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. – Вінниця: Логос, 1997. – 133 с.
14. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: Пер. с венгерского. – Москва: Радуга, 1982. – 399с.
15. Лабскир В.М., Любиев А.И. Наследие греческого олимпизма: Учебное пособие для студентов вузов. - Харьков, 1994.- 114 с.
16. Лукашин Ю.С., Хавин Б.Н. Белые Олимпиады. – Москва: Физкультура и спорт, 1960. –397 с.
17. Маляренко І.В., Степанюк С.І. Історія становлення та розвитку фізичної культури та спорту на Херсонщині. – Херсон: ХДУ, 2003. – 60 с
18. Новосолов М., Суник О. Олімпійські ігри: Короткий історичний огляд. - К.,1961. – 168 с.
19. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. – К.: Олимпийская литература, 1997. – 178 с.
20. Пилат В.С. Бойовий гопак. – Львів: Галицька Січ, 1994 – 281 с.
21. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. -К.: Олимпийская литература, 1994. - Кн. 1. – 496 с.
22. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. -К.: Олимпийская литература, 1997. - Кн. 2. – 384 с.
23. Пономарев Н.И. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. - Москва, 1970. – 248 с.
24. Приступа Є.Н. Народна фізична культура українців. - Львів, 1995. – 254 с.
25. Приступа Є.Н., Пилат В.С. Традиції української національної фізичної культури. – Львів: Троян, 1991. – 104 с.
26. Степанюк С.І., Вацеба О.М. Студентський спортивний рух: історія та сучасність. – Л.: Українські технології, 2003. – 60 с.
27. Маляренко І.В., Степанюк С.І. Історія становлення та розвитку фізичної культури та спорту на Херсонщині. (Методичний посібник) – Херсон: ХДУ, 2003. – 60 с.
28. Степанюк С.І. Особливості сучасного розвитку студентського спортивного руху в Україні. Матеріали V Міжнар. наук. конф. студентів та аспірантів: “Фізична культура, спорт та здоров'я”. – Харків, 2003. – С. 7.
29. Кедровський Б., Маляренко І., Степанюк С.І, Попов С.. Історія заснування факультету фізичного виховання та спорту. Печатное слово. Инф. мет.журнал. Выпуск 5/10. – Херсон, ХГУ., 2004. – С.12-15.
30. Степанюк С.І., Кальє А. Розвиток Дефлімпійського руху на Херсонщині. Печатное слово: Инф. мет.журнал. Выпуск 3/14. – Херсон, ХГУ., 2005. – С.102-114.
31. Степанюк С.І., Гордєєва З., Кедровський Б. Розвиток олімпійського руху на Херсонщині. Молода спортивна наука України: Зб. наук. статей з галузі фіз. культури та спорту. Випуск 10. – Львів, 2006.– Т. 3. – С. 181-187.
32. Степанюк С.І. Студентський спортивний рух: історія, сьогодення та майбутнє. – Херсон: ХДУ, 2006. – 132 с.
33. Степанюк С.І. Гречанюк О.О., Маляренко І.В. Історія фізичної культури” за блочно-модульною системою (Методичний посібник) – Херсон: ХДУ, 2006. – 234 с.

34. Степанюк С.І., Андрєєва Р.І., Курс лекцій для вивчення дисципліни “Історія фізичної культури” –Херсон: ХДУ, 2008–80 с.
35. Степанюк С.І. Історія фізичної культури. (Методичний посібник) – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – 92 с.
36. Суник О.Б. Від Олімпії до Москви. - К.: Здоров'я, 1980. – 200 с.
37. Трофим'як Б.Е. Фізична культура і спорт в Українській РСР. – Львів: Вища школа, 1987. – 159 с.
38. Трофим'як Б.Е. Фізичне виховання і спортивний рух у Західній Україні (з початку 30-х років ХІХ ст. до 1939 р.): Навчальний посібник\ Інститут змісту і методів навчання. – К., 1997. – 419 с.
39. Хавин Б.Н. Все об олимпийских играх. - Москва: Физкультура и спорт, 1985.- 464 с.
40. Чернова Є.М. Розвиток фізичної культури і спорту в Українській РСР. – К., - 1959. – 45 с.
41. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків: У 3 Т./Ред. кол.: П.С.Сохань та ін. – К.: Наукова думка, 1990-1993.

INTERNET – ресурси

<http://www98.pair.com/msmonaco/Almanac/>

<http://www.janecky.com/olympics/>

<http://www.southcom.com.au/>

<http://www.olympic.org/>

<http://www.museum.olympic.org/>

<http://www.noc-ukr.org/>

<http://www.olympic.ru>

[http://www.olympic.webteka.com.](http://www.olympic.webteka.com)

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ "ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ"

A5 відмінно	Студент показує глибокі знання при виконанні завдання. Вільно володіє різними джерелами інформації. Здатен самостійно виявити та опрацювати необхідну літературу та Інтернет джерела. З урахуванням всіх вимог оформлює результати самостійної роботи (реферат). Досконало застосовує наукову термінологію. Під час заняття вдало поєднує теоретичні знання та практичні вміння з даної дисципліни. Ґрунтовно захищає положення своєї роботи.
B 4,5 добре	Студент має міцні ґрунтовні знання. Підготовка до заняття відбувається своєчасно, результатом якої є розроблений розгорнутий реферат, тощо. Володіє науковою термінологією в повному обсязі. Використовує різні джерела інформації. Володіє достатнім досвідом щодо самостійного опанування практичними вміннями та навичками проведення пошукової роботи. Вільно захищає самостійні розробки.
C 4 добре	Студент знає програмний матеріал повністю. Реферат або інші форми письмових завдань розроблені з незначними помилками, які виключно стосуються оформлення. Термінологія в основному використовується правильно, з незначними помилками, які не приводять до перекручування суті. При захисті самостійної роботи багато уваги приділяє конспекту.
D 3,5 задовільно	Студент має уявлення про навчальний матеріал, але його знання мають загальний характер. Реферат розроблений з помилками, які стосуються змісту. Студент допускає незначні помилки в термінології. Виконані роботи мають суттєві помилки, які після зауважень може частково самостійно виправити.
E 3 задовільно	Студент знає основну тему завдання, має уявлення про поставлене завдання, але його знання мають загальний характер. Реферат розроблений з грубими помилками, як за змістом так і за оформленням. Студент не відриваючись від конспекту може доповісти про суть виконаного завдання. Допускає грубі помилки в термінології.
X2 незадовільно	Студент не готовий, не має реферату. Не володіє необхідними знаннями та навичками у опрацюванні та написанні наукової роботи.
F1 незадовільно	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював самостійно, не може виконати жодного елемента завдання, що виноситься на самостійну роботу.